

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 073 «Менеджмент»

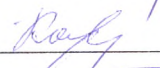
Допускається до захисту
Завідувач кафедри менеджменту

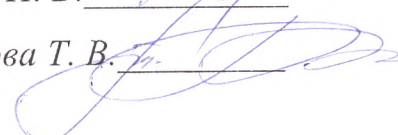

д-р екон. наук, професор Ю. С. Гринчук

« 22 » 05 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ
ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД
(за матеріалами Узинської міської ТГ)

Виконав: *Вовкотруб Ярослав Володимирович*

Керівник: к. е. н., доцент Коваль Н. В.

Рецензент: к. е. н., доцент Арбузова Т. В.

Я, **Вовкотруб Ярослав Володимирович**, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Затверджую
Гарант ОПП «Менеджмент»
Кель доцент Н. В. Коваль
«21» березня 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Вовкотрубу Ярославу Володимировичу

Тема: Впровадження механізму екологічного менеджменту у систему управління територіальних громад (за матеріалами Узинської міської ТГ)

Перелік питань, що розробляються в роботі: розкрити сутність та функції екологічного менеджменту, визначити його нормативно-правові засади; розглянути механізм екологічного менеджменту, систематизувати його інструменти; проаналізувати стан навколишнього середовища, екологічні проблеми та особливості впровадження механізму екологічного менеджменту у систему управління Узинською міською ТГ; запропонувати можливі напрями та заходи щодо удосконалення механізму екологічного менеджменту у системі управління Узинської міської територіальної громади.

Вихідні дані: законодавчі та нормативно-правові акти, публікації у періодичних виданнях, праці вітчизняних й зарубіжних вчених та фахівців з проблеми дослідження, а також інформаційні ресурси мережі Internet.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	березень - травень 2022	виконано
Теоретико-методична частина	вересень - грудень 2022	виконано
Аналітична частина	січень - лютий 2023	виконано
Рекомендаційна частина	березень - квітень 2023	виконано
Оформлення роботи	квітень 2023	виконано
Перевірка на плагіат	травень 2023	виконано
Подання на рецензування	травень 2023	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	травень 2023	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

Кель
(підпис)

доцент Н. В. Коваль

Здобувач

Вовкотруба
(підпис)

Я. В. Вовкотруба

Дата отримання завдання «22» березня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Вовкотруб Я. В.

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (за матеріалами Узинської міської ТГ)

Досліджено сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів екологічного менеджменту.

Використано методи: аналізу та синтезу, теоретичного узагальнення, класифікації, абстрактно-логічний, статистико-економічний.

Доведено, що в систему управління Узинської міської ТГ поступово впроваджуються механізми екологічного менеджменту: визначена мета, принципи, напрямки екологічної політики та відповідальних за її формування та реалізацію; заходи щодо реалізації екологічної політики враховані в планових документах громади; використовуються різноманітні інструменти екологічного менеджменту.

Обґрунтовано необхідність розвитку енергоефективності як ключового етапу на шляху до сталого розвитку Узинської міської ТГ та фундаментального елементу її енергетичної безпеки, визначено основні напрями у сфері енергоефективності Узинської міської ТГ. Доведено, що в основі формування екологічної безпеки та реалізації екологічної політики громади має лежати партисипативний підхід та соціальне партнерство. Запропоновані заходи, спрямовані на покращення інформаційно-комунікаційної взаємодії суб'єктів соціального партнерства та підвищення рівня екологічної свідомості і громадської активності населення громади.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 67 сторінок комп'ютерного тексту, 14 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел із 39 найменувань, 6 додатків.

Ключові слова: екологічний менеджмент, механізм та інструменти екологічного менеджменту, сталий розвиток, територіальна громада.

ANNOTATION

Y. V. Vovkotrub

THE IMPLEMENTATION OF A MECHANISM OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF LOCAL COMMUNITIES

(based on the publications of the local community of Uzyn)

This thesis studies various theoretical and practical aspects of environmental management.

Methods used: analysis and synthesis, theoretical generalization, classification, abstract reasoning, statistical, and economic.

This research proves that the local community of Uzyn is gradually introducing the mechanisms of environmental management into the municipality management system: the purpose, principles, and directions of the environmental policy and those responsible for its formation and implementation are determined; the planning documents contain measures for the implementation of environmental policy; various environmental management tools are employed.

This thesis substantiates the need to develop energy efficiency as a crucial stage of the sustainable development of the local community. It also affirms it as a fundamental element of its energy security. It determines the key directions in the field of energy efficiency. It proves that social engagement and partnership are fundamental to forming environmental security and implementing environmental policy. It proposes measures to improve the communication and collaboration between participants and increase environmental awareness and public activity within the community.

This thesis comprises 67 pages of text, 14 tables, seven figures, a list of sources (39), and six appendices.

Keywords: environmental management, mechanism and environmental management tools, sustainable development, local community.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	6
1.1. Сутність та функції екологічного менеджменту.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення екологічного менеджменту.....	13
1.3. Механізм екологічного менеджменту.....	18
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА ЕЛЕМЕНТІВ МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ УЗИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТГ.....	23
2.1. Характеристика стану навколишнього природного середовища в Узинській міській територіальній громаді.....	23
2.2. Аналіз особливостей впровадження механізму екологічного менеджменту у системі управління Узинської міської ТГ.....	34
Висновки до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ УЗИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТГ.....	46
3.1. Еколого-енергетична модернізація розвитку територіальної громади.....	46
3.2. Соціальне партнерство у сфері реалізації екологічної політики.....	56
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	69
ДОДАТКИ.....	73

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Михайлова М. Д., Костенко О. К. Екологічний менеджмент як засіб керування природоохоронною діяльністю підприємств. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ*. 2016. С. 181-185.
2. Бабчинська О. І. Інструменти формування механізму екологічного менеджменту в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2020. №10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8250>
3. Сагайдак Ю., Харченко Т., Гацька Л. Розвиток системи екологічного менеджменту як засобу модернізації українських підприємств. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2021. №3(216). С. 52-59.
4. Мартиненко В. О. Екологічний менеджмент як нова парадигма муніципального управління. *Теорія та практика державного управління*. 2009. Вип. 2(25). С. 116-120.
5. Буканов Г. М. Формування та реалізація державної екологічної політики на регіональному рівні: автореф. дис. ... д-р наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2021. 43 с.
6. Білявська Ю. В., Мінаков О. В. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. Вип. 37. С. 24-28.
7. Демяненко К. А. Сутність екологічного менеджменту та конкурентоспроможності підприємства. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2015. Том 19. № 3. С. 114-121.
8. Буканов Г.М. Механізми державного управління у сфері формування і реалізації екологічної політики. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 20. С. 26-31.
9. Буканов Г. М. Екологічний менеджмент як еколого-центристська система державного управління. *Наукові перспективи. Серія: Державне управління*. 2020. № 4 (4). С 17-29.

10. Білоскурський Р. Р. Механізми державного регулювання в системі еколого-економічного розвитку України. *Український журнал прикладної економіки*. 2017. Том 2. Випуск 1. С. 14-27.

11. Мартиненко В. О. Екологічний менеджмент як важлива складова забезпечення екологічної безпеки в місті. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 607-610.

12. Нешик С. С. Вплив органів місцевого самоврядування на покращення екологічної ситуації в регіоні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/region/05nssesr.pdf>

13. Когут В. І., Салавор О. М. Впровадження інструментів екологічного менеджменту як шлях до сталого розвитку. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/61.pdf>

14. Перга Т. Інноваційні механізми екологічного менеджменту в Україні. *Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць*. 2011. Вип. 2(67). С. 75-86.

15. Екологічний менеджмент: навч. посібник / За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.

16. Бунякова Ю. Я. Екологічний менеджмент: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2018. 126 с.

17. Лук'янова О. М. Екологічний менеджмент: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 66 с.

18. Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування: ДСТУ ISO 14001:2015. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 37 с.

19. Хом'як О. А., Гриневич Н. Є., Присяжнюк Н. М., Куновський Ю. В., Михальський О. Р. Екологічний менеджмент і аудит підприємств аграрного сектору: навч. посібник для студентів екологічного факультету за кредитно-трансферною накопичувальною системою організації освітнього процесу. Біла Церква, 2018. 88 с.

20. Перга Т. Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія. Ніжин: ВидавецьПП Лисенко М.М., 2014. 288 с.

21. Про міжнародні стандарти та системи екологічного менеджменту. URL: <https://ukraine-oss.com/pro-mizhnarodni-standarty-ta-systemy-ekologichnogo-menedzhmentu/>

22. Система екологічного управління за ДСТУ ISO 14001:2015. URL: <https://bcdst.kiev.ua/certification/systemy-management/dstu-iso-14001-2015>

23. Сірант М. М. Адміністративно-правова характеристика діяльності органів публічної влади щодо забезпечення екологічної безпеки в умовах глобалізаційних викликів: дис. ... д-р юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2021. 509 с.

24. Кириченко Ю. М. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері охорони навколишнього природного середовища. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №2. С. 226-229.

25. Звіт про стратегічну екологічну оцінку «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Узинської міської територіальної громади на 2022-2024 роки»: Додаток до Програми соціально-економічного та культурного розвитку Узинської міської територіальної громади на 2022-2024 роки. 2021. 34 с.

26. Стратегія розвитку Узинської міської об'єднаної територіальної громади на період до 2025 року. Затверджена рішенням № 15-553/2018 П'ятнадцятої сесії VII скликання Узинської міської ради від 26.12.2018 р. Узин, 2018. 75 с.

27. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

28. План реалізації Стратегії розвитку Узинської міської об'єднаної територіальної громади на період 2019-2025 роки. Затверджений рішенням вісімнадцятої сесії VII скликання Узинської міської ради від 27.03.2019 р. № 18-721/2019. Узин, 2019. 65 с.

29. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Узинської міської територіальної громади на 2022-2024 роки. Затверджена рішенням Узинської міської ради від 22.12.2021 р. №15-948/2021. Узин, 2021. 45 с.

30. Програма охорони навколишнього природного середовища Узинської міської територіальної громади на 2019-2030 роки. Затверджена рішенням двадцять п'ятої сесії № 25-1321/2023 Узинської міської ради VIII скликання від 08.03.2023 р. Узин, 2023. 23 с.

31. Кращі практики та поради щодо створення енергоефективних ЦНАП в ОТГ. Досвід Програми «U-LEAD з Європою». 2019. 176 с.

32. Енергетична самодостатність громад: шлях до економічного розвитку та порятунку планети (посібник для органів місцевого самоврядування) / Мартинюк А. М., Сакалюк Д. С., Литвин Н. В, Галушко М. І., Холодова Н. В, Лящук О. О., Головка І. О. // Центр екологічних ініціатив "Екодія". К: Типографія Quick Print, ФОП "Попов Дмитро Вікторович", 2019. 79 с.

33. Файфура В., Країнський І. Еколого-енергетична модернізація розвитку об'єднаних територіальних громад. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2018. Вип. 23. С. 16-19.

34. Угода мерів щодо клімату та енергії в Україні. URL: https://www.dropbox.com/s/y2rln821wlfjojn/Ukraine_ua_2020.pdf?dl=0

35. Данкевич В. Є., Прокопчук О. А., Усюк Т. В. Партисипативне управління локальною безпекою територіальних громад: досвід і практика ЄС. *Проблеми економіки*. 2020. № 4 (46). С. 35-41.

36. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

37. Буканов Г. М. Соціальне партнерство як інструмент реалізації екологічної політики на регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід. Серія: Державне управління*. 2019. № 22. С. 84–89.

38. Бочарова Н. А. Екологічний аспект корпоративної соціальної відповідальності підприємств. *Економіка транспортного комплексу*. 2020. Вип. 35. С. 32-47.

39. Грішнова О. А., Думанська В. П. Екологічний вектор соціальної відповідальності. *Економіка і управління*. 2011. № 3. С. 32-38.